

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. Attempt any five question selecting at least two question from each section
 2. Each question carries 20 marks.

Section I

- Q.1 Discuss the Non-Brahmin Movement in Maharashtra.
- Q.2 Briefly discuss the Samyukta Maharashtra Movement.
- Q.3 State the causes of regional imbalance in Marathwada region.
- Q.4 Describe the Maratha-Kunbi caste cluster as a dominant caste group in Maharashtra.
- Q.5 Write short notes (Any Two) :-
- a) Nationalist Movement
 - b) Dalit Movement
 - c) Features of Vidarbha
 - d) OBC politics in Maharashtra

Section II

- Q.6 Define communalism. Discuss Hindu communalism in Maharashtra.
- Q.7 "Co-operative sector play's a significant role in the development of Maharashtra " - Comment.
- Q.8 Explain achievement & challenges of Shiv Sena – BJP alliance in Maharashtra.
- Q.9 Review the performance of Shetkari Sanghatana as an influential pressure group.
- Q.10 Write short notes (Any Two):-
- a) Muslim Communalism
 - b) Relation between business class & politics
 - c) Decline of Congress
 - d) Ralegaon – Siddhi Project.

TURN OVER

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

- सूचना : - १) प्रत्येक विभागातील किमान दोन प्रश्न सोडवा, असे एकूण पाच प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
- २) प्रत्येक प्रश्नाला २० गुण आहेत.

विभाग १

- प्र.१ महाराष्ट्रातील ब्राम्हणेतर चळवळीची चर्चा करा.
- प्र.२ संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीची थोडक्यात चर्चा करा.
- प्र.३ मराठवाडा विभागातील प्रादेशिक असमतोलाची कारणे सांगा.
- प्र.४ महाराष्ट्रातील प्रभूत्वशाली जातीसमूह म्हणून मराठा-कुणबी जातीसमूहाचे वर्णन करा.
- प्र.५ टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)
 अ) राष्ट्रीय चळवळ
 ब) दलित चळवळ
 क) विदर्भाची वैशिष्ट्ये
 ड) महाराष्ट्रातील ओ. बी. सी राजकारण

विभाग २

- प्र.६ जमातवादाची व्याख्या द्या. महाराष्ट्रातील हिंदू जमातवादाची चर्चा करा.
- प्र.७ "महाराष्ट्राच्या विकासात सहकारी क्षेत्र महत्वाची भूमिका बजावते - भाष्य करा.
- प्र. ८ महाराष्ट्रातील शिवसेना - भाजप आघाडीचे यश आणि आव्हाने यांची चर्चा करा.
- प्र.९ एक प्रभावी दबावगट म्हणून शेतकरी संघटनेच्या कार्याचा आढावा घ्या.
- प्र.१० टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :-
 अ) मुस्लिम जमातवाद
 आ) व्यापारी वर्ग व राजकारण यांतील संबंध
 इ) काँग्रेसचा न्हास
 ई) राळेगण सिद्धी प्रकल्प